

COVID-19 ΚΑΙ ΚΥΠΡΟΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΡΑΧΙΜΗΣ

- Η πανδημία του COVID-19 πέραν των επιπτώσεων που έχει προκαλέσει στην υγεία των πολιτών μας και στην βεβαρημένη πλέον λειτουργία του συστήματος υγείας, έχει προκαλέσει μεγάλο πλήγμα και στον τομέα της οικονομίας ενώ παραμένει αβέβαιο το πότε θα μπορέσει η οικονομία να ανακάμψει λόγω της αβεβαιότητας που υπάρχει σχετικά με το πόσο θα κρατήσει η κρίση στον τομέα της υγείας
- Ωστόσο καθήκον της Κυβέρνησης αποτελεί η δημιουργία ενός Σχεδίου Κυβερνητικής Στρατηγικής που θα επανεκκινήσει την οικονομία προωθώντας την οικονομική ανάπτυξη και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας λαμβάνοντας υπόψιν τα πλεονεκτήματα και τις δυνατότητες της οικονομίας μας
- Εκτός από τα σχέδια για μελλοντική ανάπτυξη χρειάστηκαν και κάποια μέτρα στήριξης του συστήματος υγείας, των ευπαθών ομάδων αλλά και των μισθωτών ή αυτοεργοδοτούμενων των οποίων οι εργασίες περιορίστηκαν μερικώς ή πλήρως λόγω της πανδημίας

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ COVID-19 ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ:

- Συρρίκνωση πρ.ΑΕΠ κατά -7% για το 2020,ενώ το 2021 προβλέπεται ανάπτυξη της τάξεως του 6%
- Αύξηση ανεργίας σε 9% του Ε.Δ το 2020 από 7.1% το 2019, ενώ το 2021 αναμένεται να επανέλθει σε προ κρίσης επίπεδα γύρω στο 7.5%
- Μείωση πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) κατά -0.3% το 2020 λόγω μείωσης της τιμής του πετρελαίου, ενώ το 2021 αναμένεται να κυμανθεί γύρω στο 1%
- Επιδείνωση Δημ.Οικονομικών με μείωση των εσόδων γύρω στο -2.7% για το 2020 κυρίως λόγω της απώλειας φορολογικών εσόδων εξαιτίας των περιοριστικών μέτρων για περιορισμό της πανδημίας
- Αύξηση κρατικών δαπανών κατά 14.1% για το 2020 κυρίως λόγω του πακέτου στήριξης από την κυβέρνηση αλλά και λόγω αύξησης των δαπανών για το ΓεΣυ
- Δημιουργία δημοσιονομικού ελλείματος ύψους €868εκ και πρωτογενούς ελλείματος €375 εκ
- Αύξηση Δημόσιου Χρέους κοντά στο 116.8% του ΑΕΠ

- Αρνητικές συνέπειες κυρίως στον τουρισμό, τις κατασκευές και ακίνητα, το εμπόριο, τις μεταφορές, τις τέχνες και τον πολιτισμό
- Δραματική μείωση τουριστικών αφίξεων ύψους 84.3% σε σχέση με το 2019 για την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουνίου κυρίως λόγω Αγγλίας-Ρωσίας με μειωμένα έσοδα για ξενοδοχεία, εστιατόρια, μεταφορές και εμπόριο
- Μείωση των πωλήσεων ακίνητης περιουσίας κατά 41.2% από τον Ιανουάριο-Ιούνιο 2020
- Περιορισμός του τομέα των μεταφορών με μείωση γύρω στο 10% κυρίως για μεταφορές πρώτων υλών και μη-τροφίμων
- Μείωση του Χονδρικού και Λιανικού εμπορίου κατά 18% για το 2020 κυρίως σε διαρκή αγαθά όπως αυτοκίνητα(εξαιρείται ο τομέας των τροφίμων όπου επηρεάστηκε θετικά από το lockdown)
- Ενίσχυση του συστήματος υγείας λόγω του πακέτου στήριξης της κυβέρνησης για κάλυψη των δαπανών του COVID-19(προσλήψεις, αγορά εξοπλισμού κτλ.)
- Ενίσχυση τηλεπαιδείας μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΪΑΣ ΓΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ COVID-19:

1. Ενίσχυση προστασίας εργαζομένων και ευάλωτων ομάδων με

- ειδική άδεια σε γονείς λόγω αναστολής της λειτουργίας των σχολείων
- επιδόματα ασθένειας σε συγκεκριμένες ειδικές ομάδες (π.χ. άτομα με προβλήματα υγείας, εγκύους
- ειδικό σχέδιο στήριξης μικρών επιχειρήσεων που έχουν αναστείλει μερικώς ή πλήρως τις εργασίες τους (αν τα έσοδα τους έχουν μειωθεί πάνω από 25%) και δεν προβαίνουν σε απολύσεις για τους επόμενους 6 μήνες δίνεται από το κράτος το 70% του μισθού σε κάθε υπάλληλο
- ειδικό σχέδιο στήριξης επιχειρήσεων που εργοδοτούν πάνω από 5 άτομα και έχουν αναστείλει μερικώς ή πλήρως τις εργασίες τους (αν τα έσοδα τους έχουν μειωθεί πάνω από 25%) και δεν προβαίνουν σε απολύσεις για τους επόμενους 6 μήνες δίνεται από το κράτος ειδικό ανεργιακό επίδομα
- ειδικό σχέδιο στήριξης αυτό-εργοδοτούμενων (αν τα έσοδα τους έχουν μειωθεί πάνω από 25%) όπου θα δίνεται εβδομαδιαίο επίδομα 60% των αποδοχών που είχαν δηλώσει οι επιχειρήσεις στις Κ.Α
- σχέδιο ειδικού επιδόματος στήριξης ανέργων
- καθυστέρηση της προθεσμίας υποβολής ενστάσεων στις κοινωνικές ασφαλίσσεις για τους αυτοεργοδοτούμενους
- σχέδιο επιδόματος σε όσους απασχολούνται στα απογευματινά προγράμματα του Υπουργείου Παιδείας
- δημιουργία κινητών συνεργειών για εύκολη παροχή αγαθών πρώτης ανάγκης σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού

2. Ενίσχυση του Συστήματος Υγείας με επιπλέον €100εκ. για

- νέες προσλήψεις προσωπικού, για απόκτηση νέου εξοπλισμού, για ενίσχυση του Ινστιτούτου Νευρολογίας και Γενετικής, της Υπηρεσίας 1420 και του Κέντρου Ασθενοφόρων
- δαπάνες για φιλοξενία στους χώρους καραντίνας
- ενίσχυση Μονάδας διαχείρισης ύποπτων περιστατικών σε νοσηλευτήρια του ΟΚΥΠΥ
- παροχή δωρεάν Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης για καταπολέμηση του COVID-19

3. Στήριξη των επιχειρήσεων με

- προσωρινή αναστολή της υποχρέωσης για καταβολή του ΦΠΑ για τους μήνες Φεβρουάριο, Μάρτιο και Απρίλιο 2020) χωρίς επιπρόσθετη επιβάρυνση τόκου ή φόρου(εξαιρούνται επιχειρήσεις που δεν έχουν προβλήματα ρευστότητας
- προσωρινή αναστολή υποβολής φορολογικής δήλωσης εισοδήματος για νομικά ή φυσικά πρόσωπα που ετοιμάζουν οικονομικές καταστάσεις
- φορολογική πίστωση σε όσους προβαίνουν εθελοντικά σε μείωση ενοικίου (πίστωση 50% της μείωσης που παραχωρήθηκε στο ενοίκιο και αφορά μείωση ενοικίου 30-50%)
- μείωση του συντελεστή ΦΠΑ από 9% σε 5% για την περίοδο 1/7/2020-10/1/2021 στους τομείς τουριστικών καταλυμάτων και εστίασης
- παράταση υποβολής φορολογικών δηλώσεων από μισθωτούς ενώ παράλληλα θα διαγράφονται τυχόν επιβαρύνσεις που επιβλήθηκαν λόγω μη έγκυρης υποβολής φορολογικών δηλώσεων για την περίοδο 10/4/2020-10/5/2020

- μη καταβολή της πρόσθετης εισφοράς για το ΓεΣυ η οποία ήταν προγραμματισμένη για την 1/4/2020 για 3 μήνες από εργοδότες, εργαζόμενους και κράτος
  - στήριξη του Τουρισμού σε συνεργασία με Αεροπορικές εταιρείες και Οργανωτές ταξιδιών για προσέλκυση τουριστών μέχρι και τον Μάρτιο του 2021
  - στήριξη αεροδρομίων και σταδιακή άρση των περιοριστικών μέτρων για πτήσεις προς την Κύπρο
  - στήριξη αγροτικού τομέα
  - παραχώρηση διευκολύνσεων στις λατομικές επιχειρήσεις για την πληρωμή των οφειλών τους στην Δημοκρατία σε δόσεις μέχρι να επανέλθουν σε ομαλή λειτουργία των εργασιών τους
  - χορηγίες προς τους επαγγελματίες τεχνών και πολιτισμού
  - διευκολύνσεις προς τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης μέσω παροχής της πρώτης δόσης της κρατικής χορηγίας, χορηγιών προς τους Δήμους, αναστολών δόσεων προς το κράτος κ.α
  - στήριξη ναυτιλιακής βιομηχανίας
  - παραχώρηση πρόσθετων πιστώσεων για καταβολή έκτακτης χορηγίας στα ΜΜΕ
- 4. Στήριξη των πολιτών με**
- σχέδιο επαναπατριsmού Κυπρίων που βρίσκονται στο εξωτερικό για ειδικούς λόγους και παροχή χώρων φιλοξενίας
  - παραχώρηση εφάπαξ επιδόματος ύψους €750 για όσους φοιτητές δεν επιστρέψουν στην Κύπρο για τις διακοπές του Πάσχα

- εισαγωγή πλαφόν στις τιμές προϊόντων προσωπικής υγιεινής όπως μάσκες και αντισηπτικά για αποφυγή αισχροκέρδειας
- παροχή οικονομικής αρωγής σε Κυπρίους που βρίσκονται στο εξωτερικό και δεν μπορούν να επαναπατρισθούν
- παροχή ειδών πρώτης ανάγκης στους επαναπατρισθέντες που πρέπει να μείνουν σε υποχρεωτική απομόνωση
- αναστολή εξώσεων για 2 μήνες
- καθολική μείωση 10% της τιμής χρέωσης της κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος για 4 μήνες

5. Μέτρα για δανειολήπτες

- αναστολή στις αποπληρωμές δόσεων, περιλαμβανομένων και των τόκων από τις 30/3/2020-31/12/2020 για όσους δεν είχαν καθυστερήσεις στην καταβολή των δόσεων τους πάνω από 30 ημέρες
- παραχώρηση πρόσθετης χρηματοοικονομικής ελάφρυνσης όσον αφορά τον ανατοκισμό σε δανειολήπτες που επηρεάζονται ιδιαίτερα από τον COVID-19
- προσωρινή αναστολή εκποιήσεων ενυπόθηκων ακινήτων μέχρι τις 31/8/2020
- χαλάρωση των υποχρεώσεων των κυπριακών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων προς την Κ.Τ
- παράταση διορίας για ακόμα ένα μήνα για προσκόμιση δικαιολογητικών από τους ενδιαφερόμενους για συμμετοχή στο σχέδιο ΕΣΤΙΑ

- επιδότηση επιτοκίων για παροχή ρευστότητας σε επιχειρήσεις και αυτοτελώς εργαζόμενους μέσω επιχειρηματικών δανείων(αφορά επιχειρήσεις με έλλειψη ρευστότητας, συγκεκριμένο ανώτατο ύψος δανείου και διάρκεια 4 ετών)
- επιδότηση επιτοκίων για στεγαστικά δάνεια (για συγκεκριμένο ανώτατο ύψος δανείου και διάρκεια 4 ετών)
- συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Πανευρωπαϊκό Ταμείο Εγγυήσεων και συνεισφορά €32.5εκ με στόχο την διασφάλιση ρευστότητας για τα ΜΜΕ και διάφορους άλλους φορείς που παρέχουν υπηρεσίες στον τομέα της υγείας, έρευνας και εκπαίδευσης και δραστηριοποιούνται στην επικράτεια των κρατών μελών που συμμετέχουν στο ταμείο
- χρηματοδότηση ΜΜΕ μέσω του ταμείου Επιχειρηματικότητας Κύπρου (ΤΕΚ)

ΚΡΙΣΗ 2013 ΚΑΙ ΚΡΙΣΗ COVID-19

Πολλοί ειδικοί πιστεύουν ότι η κρίση της πανδημίας του COVID-19 ίσως να είναι πιο καταστροφική για την οικονομία παρά η κρίση του '13. Ωστόσο, αυτό είναι κάτι αβέβαιο αφού κανείς δεν μπορεί να προβλέψει πώς θα εξαπλωθεί ο ιός τους επόμενους μήνες. Οι προβλέψεις για μείωση του ΑΕΠ για το 2020 είναι τουλάχιστον στο -7%, ενώ μπορεί να είναι πολύ μεγαλύτερη ανάλογα με την εξάπλωση του ιού, σε σύγκριση με το -5,8% του 2013. Σε αντίθεση με το 2013 όπου οι πλείστες χώρες που στηρίζουν τον τουρισμό μας, είχαν βγει από την παγκόσμια κρίση, σήμερα η οικονομία μας έχει χάσει ένα από τα δυνατότερα της χαρτιά δηλαδή τον τουρισμό ο οποίος το 2013 είχε δώσει σημαντικές ανάσες στην οικονομία μας. Τα κλειστά σύνορα μας για χώρες όπως η Αγγλία και η Ρωσία έχουν προκαλέσει τεράστια μείωση στα τουριστικά έσοδα της οικονομίας μας. Επίσης τα ψηλά επίπεδα δημόσιου χρέους σήμερα τα οποία αναμένεται να αυξηθούν μέχρι και το 117% του ΑΕΠ δημιουργούν πιο αρνητική κατάσταση αφού τουλάχιστον πριν την κρίση του 2013 το Δ.Χ ήταν χαμηλότερο και γύρω στο 80% του ΑΕΠ. Ωστόσο η οικονομία μας σήμερα έχει κάποια πλεονεκτήματα που δεν είχε το 2013. Τα προ κρίσης επίπεδα ανεργίας το 2012 ήταν κοντά στο 12% και με την κρίση έφτασαν το 17%, ενώ πριν την κρίση του COVID-19 η ανεργία ήταν πολύ χαμηλότερη κοντά στο 7% και σε συνδυασμό με τα γρήγορα μέτρα που πάρθηκαν απ' την κυβέρνηση για στήριξη των εργαζομένων δεν αναμένεται να αυξηθεί ιδιαίτερα.

Επίσης ο χρηματοπιστωτικός τομέας βρίσκεται σε πολύ καλύτερη κατάσταση με περισσότερο κεφάλαιο και ρευστότητα απ' ότι το 2013 με δείκτη κεφαλαίου 18% από 6,3% που ήταν το 2012 και πλέον το μέγεθος των τραπεζών από 641% βρίσκεται στο 270% του ΑΕΠ κάτι που κάνει πιο εύκολο τον ρόλο του κράτους στο να μπορεί να στηρίξει τις τράπεζες σε τυχόν κρίση. Επίσης η κρίση του COVID-19 είναι μια διεθνής κρίση που επηρεάζει την παγκόσμια οικονομία και επομένως η Ε.Ε και η ΕΚΤ δίνουν περισσότερη ευελιξία όσον αφορά την εποπτεία που ασκούν σε νομισματικό και δημοσιονομικό επίπεδο και αυτό φαίνεται από τα διάφορα ελαφρυντικά που δίνουν στις τράπεζες. Ωστόσο, το 2013 η κρίση αφορούσε κυρίως την Κύπρο έστω και αν υπήρχε και σε ακόμα κάποιες Ευρωπαϊκές χώρες, γεγονός που επέτρεψε στην Ευρωζώνη να θέσει αυστηρούς όρους για να μας βοηθήσει.

Γι' αυτό λοιπόν κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά ποια απ' τις 2 κρίσεις είναι χειρότερη αφού η αβεβαιότητα που υπάρχει σήμερα με τον COVID-19 που δεν μας επιτρέπει να ξέρουμε πότε θα σταματήσει, κάνει πολύ δύσκολες τις προβλέψεις μας για τα επόμενα χρόνια. Αλλά τα δραστικά και γρήγορα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση θεωρώ ότι ανέβασαν το ηθικό και την αξιοπιστία του κόσμου προς την κυβέρνηση κάτι που θα μπορέσει να βοηθήσει και στο μέλλον την οικονομία να ανακάμψει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- <https://www.stockwatch.com.cy/el/article/oikonomia/heiroteri-apo-2013-i-simerini-krisi>
- <https://www.pwc.com.cy/en/publications/assets/pwc-covid-19-impact-on-cyprus-economy-may-2020.pdf>
- <http://mof.gov.cy/gr/%CF%87%CF%81%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%BC%CE%B5%CF%82-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B4%CE%AD%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CE%BC%CE%AD%CF%84%CF%81%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CE%BD-covid-19>
- <https://www.statista.com/statistics/382102/unemployment-rate-in-cyprus/>